

V trdni noči pridemo v Smederevo, dobimo dobre sobe, vrlo dobro večerjo, dobrega vina in mehke čedne postelje pri poštenem oštirji. Kako se mu pravi, ne vem. Trudni dolgega pota prav sladko zaspimo. Zjutraj jez rano vstanem in hitim sem pa tje po mestu, da ga brzo nekoliko ogledam. Mesto je zelo ozko, stoji nizko in vleče se precej daleč na desni obali Donave. Na desno stran mesta je majhen hrib in v njegovem podnožji je mesto v podobi polimesca zakrivljeno. Na levo stran mesta tik Donave nasredi stoji turški grad — trdnjava, ki pa veliko bolj trdnjava ni, kakor je grad žužemberški. Iz vseh bližnjih hiš se lahko ne samo iz puške, ampak tudi iz pištole v grad puca in iz bližnjega hriba ga topovi lahko kmali zavladajo in v podrtijo zrušijo. Da! Srbi, če bi smeli, so gotovi ž njim mahoma, kakor so že bili. Mesto živi od trgovine, vinorejstva in rokodelstva. Na velikem trgu stojijo v dveh vrstah štacuna poleg štacune. Tudi krčem in kaván je po mestu dosti. Hiše so večidel leséne, lepo pobeljene in sploh vse z žlebasto opeko krite. Je pa nekoliko tudi precej lepih hiš iz kamna ali opeke zidanih. Na sredi mesta stoji lepa smederevska cerkev, ki je neki najlepša vse Srbije. To je tudi verjeti, kajti po Srbii cerkev ni; od Beligrada do Smedereva nisem ne zvona slišal ne cerkve vidil. In res! vsaka farna cerkev na Kranjskem je lepša memo smederevske, ki bo gotovo v nekoliko letih ena zadnjih cerkvá Srbije, ako je tudi zdaj še najlepša. Smederevsko vino je eno najboljših v Srbii.

Poglejmo še enkrat nazaj, da povem, kaj sem od Beligrada do Smedereva vidil; kajti od Smedereva se popotniku vse drug svet odpre.

Nad soro sedé sem po visokem in vegastem belgraškem polji naprej dirjal in zamišljen v Beligrad nazaj gledal. Srce mi je veselja igralo gledaje najlepší in za trgovino najsposobnejši položaj razprostranega, da ne rečem, velikanskega, od daleč res lepo belo izgledajočega mesta Beligrada. Stvarnik ga je na najlepší kraj postavil, in bil bi Beligrad naj-srečnejše in najbogatejše mesto, da ga niso sebični krvoželjni narodi od njegovega početka pa dozdej v največo nesrečo — v pomor, požig in razsip metali. Za ta mali, pa res prekrasni košček zemljice, na kateri beli Beligrad stoji, so se večkrat krvavo kavšali: Grki, Rimljani, Avari, Goti, Mažjari, Nemci, Turki, Srbi. To njegovo strašno prošlost in krvavo osodo premišljeva pridrmo do neštevilnih, v daljavo in širjavo neizmerno deleč potegnjenih (od Save do Donave) zemeljskih nasipov in grabnov, iz katerih sta slavna viteza Evgen in Lavdon divje Turke tolkla in nesrečni Beligrad požigala; iz teh nasipov in grabnov so tudi Srbi leta 1806 pod junakom Črnim Jurjem svoje lastno in glavno mesto Beligrad stiskali in ga Turkom vzeli. Koliko požarov in razvalin je nesrečno mesto pretrpelo! Koliko krvi se je po njem in po njegovi lepi, rodovitni, tudi za boj res pripravi okolici prelilo! Da! tudi slovenske kosti počivajo po beligraških ulicah in po beligraškem nepregledljivo širokem polji. Tudi mirni Slovenci so večkrat nesrečno mesto v korist ptujcem grozno bili in beligraško polje s svojo krvjo in svojimi kostmi gnojili. Jez sem se po tem, s krvjo napojenem polji popotovaje, svojih nesrečnih slovenskih bratov spominjal in tužen izdihnil: Bog vam daj večni mir in pokoj!

(Dal. prih.)

Dopisi.

Iz Dunaja 18. sveč. * — Ko je 14. dne t. m. tržaška deputacija, s katero sta bila, kakor so „Novice“ že povedale, tudi dva spoštovana Slovenca od ja-

dranskega primorja, gospodarja Nabergoj in Primožič, prišla od Njih Veličanstva, so Cesar omenjena rodoljuba še sama pustili pred-se. Gosp. Nabergoj je v slovenski besedi govoril s Cesarjem in jim razodel želje jadranskih Slovencev. Cesar so ga pazljivo poslušali in mu odgovorili laški, rekši, da so razumeli vse, vendar govoriti prav ročno ne morejo slovenski, in obljubili so poslancema, da kolikor le mogoče bodo spolnili prošnje zvestih jadranskih Slovencev. Pred ko ne je bil ta govor prvi, ki so ga presvitli Cesar v avdijencii slišali v slovenskem jeziku, pa ga tudi milostljivo sprejeli. Če tedaj celó v cesarski palači najde naš jezik dobro mesto, kdo mu sme zaperati druga vrata? Gosp. poslanca sta pa potem še tudi v slovenskem pismu, ki ga jim je sestavil gosp. dr. Toman, poklonila Njih Veličanstvu svoje z besedo razodete prošnje. Radostna stavrla domoljuba zapustila Cesarjev dom.

Iz Dunaja 15. sveč. — 1 — Spomenčica Vodniku na čast 9. dne t. m. v krasni Dianini dvorani je bila prava slovanska svečanost, kajti čestitali so jo namestniki vseh narodov slovanskih. Ne bodem „Novicam“ prostora krajšal z obširnimi popisom, kaj se je pelo, kaj deklamovalo, in da ploska in slavoklicev ni bilo ne konca ne kraja. Al to mora Slovenec Slovincem povedati, da v Meccadantovi romanci se je odlikal naš rojak g. Janez Meden z ravno tako krasnim kakor orjaškim, umetno izurjenim tenorom tako, da lahko rečem, da bode kedaj še svet govoril o tem pevcu, ki se v pevski učilnici dvornega gledišča pripravlja za javni nastop v operi.

Iz Zagreba 19. febr. Nr. 11. — V torek 14. t. m. je prvokrat stopil gosp. Pen, rojen Ljubljčan, v ulogi Franca Moora Šilerjevih „Razbojnikov“ pred tukajšnje občinstvo. Skor bi človek mislil, da si je osoda nektare ljudi kakor nalašč izbrala, da jim pot njihovega življenja kolikor mogoče zviže in naposled tako prekriža, da se hipoma na čisto drugi stezi najdejo, kakor so namerjali. Taka je tudi z gosp. Pen-om. Prej je bil nemšk kazališčenik, zdaj slovansk; prej tedaj za nas mrtev, zdaj za nas zopet živ. Njegov debut vkljub temu, da mu še ne teče hrvaški jezik, kakor bi trebalo, je bil sijajen, kar se je v živem plosku in večkratnem pozivanji dosti lepo razodevalo. Kritika v „Domobranu“ ni prav nič negativnega o njegovi igri rekla. — Kar Vam pa v sledečem priobčujem, bi morebiti bolje bilo, da še ne omenim ne: obljubil sem tudi nekemu prijatelju, da v svojem dopisu tega omenil ne bom; pozneje mi je bilo žal te obljube, in zares si ne morem kaj, da obljubo prelomim. Cela stvar je ta-le: Te dni smo čitali dopis iz Dunaja v „Domobranu“, v katerem pisatelj toži, da pri svetkovanji na spomin Vodnika na Dunaji so se pele pesmi vseh slovanskih narečij, samo nobena hrvaška ne. Nas tukajšnje Slovence je ta dopis prav neugodno dirnil; mi to postopanje naših rojakov na Dunaji zelo obžalujemo, ter se nadjamo, da v bodoče naši rojaki na Dunaji ne bodo nemilo za nedrago vračali; zakaj brž ko ne je bil razlog njihovega postopanja zaključek tukajšnjega pevskega društva „Kola“, po katerem se bodo v bodoče v tem društvu samo pesmi v hrvaški besedi pele, slovenske tedaj le v hrvaškem prevodu. Če so tedaj naši rojaki z obzirom na ta zaključek mislili recipitno postopati, niso prav storili. Jaz sicer tukaj nočem razlogov razkladati, zakaj je pevsko društvo „Kolo“ to zaključilo, molčé, da bi ta zaključek v obrambo vzel; al to je gotovo, da ta zaključek se ne more smatrati ko praecedens, postopanje naših rojakov pa ko consequens. V ostalem pa pozdravljam mile naše rojake na Dunaji!

Iz Gradca 17. sveč. = Tudi v Gradcu ni se pozabil Vodnik. 7. dne t. m. namreč je obhajalo mlado

slovensko dijaško društvo „Slovenija“ god svojega neumrlega narodnega pesnika Vodnika. Okoli 200 slovenskih gostov se je zbralo oni večer v Seyff-ovi sobani, kamor jih je povabila „Slovenija.“ Kmalu po 8. uri naznani predsednik namen svečanosti v kratkem, pa tehtnem govoru. Potem se je vršil program, kakor sledi: Pesem „Domovina“, „Smrt Smail-Age“, deklamacija v hrvaškem jeziku; „Molitev“, čveterospjev od dr. G. Ipavca (igra na glasovir je morala izostati, ker je g. Vokoun zbolel); „Neverom“, srbska popotnica, zbor; „Vršac“, deklamacija; „Staročeska“, zbor; „Venec slovenskih pesem.“ Vsak nastop je bil sprejet z radostnimi pravo- in slavo-klici, še posebno pa zbori: Neverom, Staročeska in Venec (kvodlibet), ki so se morali po dvakrat peti. Zares lepo so doneli glasovi iz čilih grl slovenskih dijakov po prostorni sobani, da si jih ni bilo več ko 12, al le-ti so bili izurjeni pevci. Po vsem tem so nas še česki pevci počastili s krasno pesmico, ki so jo tudi vrlo občutljivo peli. — Po „besedi“ je bil ples, ki je z godbo mestne kapele trajal skoraj do belega dne. O polnoči se je počivalo; al kaj bom rekel počivalo? Zdaj še le je veselica bila prav narodna: Slovenci, Čehi, Srbi, Hrvatje so prepevali narodne, da je bilo veselje, in v bratinski slogi se radovali. Menda še take „besede“ Gradec doživel ni. Društvu „Slovenije“ gré čast, da je pokazalo, da v ozidji graškem vendar le klije duh slovenski.

Iz Ruš pri Mariboru 16. sveč. D. G. — Tudi k nam so se privlekli potepuhi, kateri hočejo vživati, česar si niso prislužili. Oropal je tak grabež v naši farni cerkvi eno shranilnico, dve pa je izvzdignil in seboj nesel. Kmalu potem, od 15. do 16. t. m., so zlomili vrata v mesnici sredi vasi, ter so odnesli celega pol vola; pri sosedu je bila ravno gostija, samo dober streljaj v stran, in nihče ni ničesa čutil, in nihče dozda ničesa ne vé, kako in kaj.

Od Nove cerkve poleg Celja 18. sveč. (O zadevah Simandelnovega spominka). Leto ravno bo obteklo, kar je nemila smrt vzela nam iskrenega domoljuba — preljubega Dragotina Simandl-a. Prijatli njegovi, žalostni nad zgubo obče spoštovanega in zvestega prijatla svojega, niso mogli spremiti ga na njegovi poslednji poti, ne darovati na gomili njegovi solzic ljubezni in udanosti. Da mu pa saj nekoliko povrnejo njegovo prijaznost in da oživijo njegov spomin med seboj, snidli so se 13. aprila u. l. v Rožni dolini in opravljali tam za rajncim žalostna duhovna opravila; kakor smo po „Novicah“ in „Slov. Prijatlu“ slišali. Predno so se rodoljubi razšli, je eden izmed njih misel sprožil, naj se rajncemu prijatlu, ki deleč od nas počiva, spominek postavi. Nabralo se je pri tisti priložnosti 10 gold., ktere smo sl. vredništvu „Slov. Prij.“ poslali; pozneje so privrgli gosp. Lovre Potočnik 1 gold., gosp. Dragotin Ratej 20 gold. in gosp. dr. Razlag 5 gold. Obljubili so pa še drugi prijatli rajncega ustmeno in pismeno dobrovoljnih doneskov k tej zbirki. Mesec za mesecem je pretekel in Dragotina se kar nihče več spomnil ni. Oglasili smo se v tej zadevi pri sl. vredništvu „Slov. Prijatla“, ktero nam je željo razodelo, naj bi jez s čast. gosp. Ivanom Krušic-em spominek oskrbela, in je nama ob enem nabranih 20 gold. poslalo. Tedaj je zdaj 46 gold. pripravljenih. — Lepo prosim vse prijatle in znance rajncega, ako še kdo za spominek želi darovati, naj v kratkem to storí, da se kmali na grob našega nepozabljivega prijatla postavi, če tudi ne velikansk, vendar spodoben spominek, ki bode kazal popotnikom, kje da blago srce Dragotinovo počiva!

Ant. Šibal.

Iz Reke na Štaj. 13. feb. — Došel mi je včeraj v roke tako-le napisani dopis nekega župana blizo

kranjske meje do našega župana: „Nachdem seit des neuen Gemeinde-Gesetzes und Organisierung haben die Gemeinde Amter Heimatscheine ausfertigen, dem ergeht das Ansuchen für den N. N. einen neuen Heimatschein anhersenden...“ Ko ga preberem — naravnost moram reči — čeravno nisem ne nemofag ne ultraslovan, da me je vendar prijela neka treslika, ko vidim: kako neugodno Slovenec sam nazaj sili v stari jarem, ki ga komaj nekoliko žuliti nehava, — kako sam od sebe suje enakopravnost nam od visoke vlade zagotovljeno, za ktero se toliko blagih, za prid in blagor domovine iskrenih mož že toliko let neutrudno poganja! Drage nam „Novice“, ki se neprestano za blagor slovenskega naroda trudite, razoznanite blagovoljno te dobro namenjene vrstice v spomin onim, ki še dandanašnji ne prenehajo svojih rok po egiptovskih loncih stegati in zaničevati svoj mili materni jezik, v katerem se sosebno o sedanjih časih vse tako gladko in umevno lahko dopoveduje, da ni treba slabo ali neumevno nemškutariti. Če si sami nočemo pomagati na bolje po čisto postavni poti, prav je, da nam drugi očitajo, da nismo — še zreli za svobodno ustavno življenje!

Od Ščavnice na Štaj. 14. febr. — Dovolite drage „Novice“ prostorček nekterim vrsticam tudi iz naše okolice, da pohvalim vrle naše Ščavničarje, ki so tako živo uneti za lepo petje. In kako, da ne bi bili? Saj je petje posebno lepa lastnost slovenskega naroda. Le naprej tako, ljubi Ščavničarji! in dosegli bote čedalje višo stopnjo pesniške omike. Kar bi želel, da bi v petji še odstranili, bodem vam prihodnjič v „Novicah“ prijateljsko povedal. — Ker sem letos darilo za učenje v nedeljski šoli prejel, se pri tej priliki očitno zahvaljujem prečast. gosp. dr. Lovru Vogrin-u in slavnemu namestništvu v Gradcu, ter dodajam obljubo, da mi bo iskreno spolnovanje mojega poklica vedno sveta naloga.

Fr. Jos. Čeh.

Od sv. Jurja pri Vranskem 14. sveč. M. K. — Ne vzemite mi za zlo, drage mi „Novice“, ako se podstopi prost kmetič popustiti za trenutek sekiro, in da prime za pero; pa, ker rade daste vsakteremu, kar mu gré, toraj naznanite rodoljubom, kar so nam naš častí vredni g. fajmošter pri izpraševanju zraven podučnih in ginljivih nauk sv. vere govorili od obširnega slovenskega sveta, in kako deleč se pride po svetu z učenim slovenskim jezikom, in potem, od koristi sedanjih domačih šol memo nekdanjih, v katerih so se mogli slovenski otroci mučiti s samo ptujščino. In to je živa resnica: kajti učitelj, kakor ga imamo pri nas, res cepi v mlada srca žlahni sad strahu Božjega, pokorščino do predpostavljanih in pa ljubezen do domovine; njemu svetijo „Novice“ in spremlje ga „Učiteljski Tovarš“; srečaš mladino iz šole ali v šolo gredé, te lepo ponižno pozdravlja s hvale vrednimi besedami: „hvaljen bodi Jezus Kristus“, ko smo nekđaj slišali le „geklopt sei itd.“ pa tudi jez nisem bil bolji, dokler me pametna mati niso posvarili, rekoč: „Martin! domače ljudi pusti pri miru — z jezikom, ki ga ne razumejo.“ Naj pa tudi drage „Novice“ ne pozabijo pohvaliti možá, ki nam je že toliko pisem izdelal v milem slovenskem jeziku, bodisi ženitvanskih, kupnih in drugih, in to je naš častiti notar g. A. Bratkovič, da nam ni treba iskati tolmača, kakor poprej, ko so nam dohajala pisma v ptujem jeziku in se je reklo: „ta je hodil v nemško šolo, on bo prebral“. Al reva je toliko opravil pri pismu, kolikor žaba pri lesniku. Toraj hvala možakom, kateri zadostujejo živim potrebam našim!

Iz Gorice. Mnogospoštovani učenik naše realke gosp. Matevž Hladnik, domoljubni slovenski pisatelj, je umrl po dolgem bolehanji. Bodi mu zemljica lahka!

Iz Goriškega 15. sveč. V. . — i. *) — Koliko se govori in piše dandanes o ravnopravnosti, o vpeljavi slovenščine v uradnije in šole, in vendar so dozdej te reči še skorej povsod le lep ideal, po katerem hrepenimo. Pošiljajo se uradniki, ki so zmožni slovenskega jezika, ki so celó po rodu Slovenci, med druge narode, nam pa večkrat pošiljajo Talijane in Nemce, tako, da se ljudje in uradniki mnogokrat ne razumejo. Da se pa tej nepriliki saj nekoliko v okom pride, imajo po nekterih krajih in to tudi na Goriškem, kjer se samo slovenski govori, tolmača, ki pa mnogokrat ne enega ne drugega jezika popolnoma ne ume in tako večkrat še le dobro zmeša reč, katero bi imel razjasniti. Pripeti se včas, da tudi tolmač ne more pravega izraza vloviti, da bi povedal pravo pomembo. Naj dokažem to z dogodbo, ki se je pripetila nedavno nekod. Nekega dne namreč pride v uradnijo lovec in se podá k sodniku. Sodnik, s Tirolom domá, Nemec po rodu, pokliče precej pisarja, kateri mu tudi za tolmača služi. Lovec se pritoži slovenski, kakor ga je mati učila, da so mu ponoči bližnji seljani trop srn iz gozda, kjer so navadno prenočevali, odgnali in jih potem postrelili. Pisar ponemči pritožbo. Al, ko je nekaj dni potem bila rabsodba, je med drugim moral pisar onim seljanom tudi postaviti prebrati, ki prepo-veduje puške rabiti „ausser in drohender Gefahr.“ Al sedaj je ubogi tolmač naletel v veliko zadrego; na noben način ne more teh besedi posloveniti. Slednjič se ga usmili eden poslušavcev in pové po domače celo postaviti. Od tega časa pa se po okolici razlegajo besede „in drohender Gefahr“, ki so v toliko zadrego spravile tolmača. Ali je vsega tega treba?

Iz tržaške okolice 7. febr. P. . . . ski. — Bravci slovenskih časopisov imeli so že večkrat priložnost slišati o veselem, domoljubnem napredku v naši okolici. Posebno se je pa pretekli teden mnogo pisarilo, kako junaško so se borili naši vaščani v mestnem zboru, v katerem se je slišalo večidel slovenskih, jedratih govorov. Kakor niso sploh opustili stare lepe nošnje svojih prededov, tako tudi ljubijo svoj mili slovenski jezik, in kot orjaška stena varujejo narodtalijanskih in drugih ptujih napadov. Kolikor poznam pojedinih predelov Slovenije, nisem nikjer našel prostega ljudstva, katero bi s tako gorečnostjo ljubilo svoj materinski jezik kot ravno naši kmetje. Zraven tega si snujejo celó pev-ska društva. Ni davno, kar so nas v čitalnici razveselili Skedenci s svojim pevskim zborom, in že se sliši, da so si takovo osnovali tudi v Barkoli. Učitelja za petje so si vdobili v mestu, in, če je le mogoče, mora priti vsaki dan, da jih podučuje. Vidite, dragi Slovenci po vaséh lep primer! Sledite ga! — Preteklo nedeljo sem bil pri besedi v čitalnici tržaški in prepričal sem se zopet, da prav lepo napreduje; pri besedi pa je bilo zopet vse izvrstno. Pevci so prav dobro zvršili svojo nalogo in mladi pevski vodja gosp. V. je sopes pokazal, da izvrstno razume svojo stvar na citrah. Zložil si je za ta dan prekrasen venec slovenskih napevov prav umetno, kar se je najbolje vidilo pri prelazih od enega kosa do drugega. Tudi deklamovanje se je dobro sponeslo ta pot. Govoril je gosp. J. prav dobro, pa tudi gospodičina H. je pokazala, da je izurjena deklamateljica. Iz vsega vidimo, da imamo tudi tukaj moči za kako gledališčno igro, ktere se nadjamo prihodnje postne dni. Naj si vzame čitalnični odbor to stvar v svojo skrb, in gotovo bomo slišali v kratkem tudi v Trstu kako slovensko igrico.

Iz Vremske doline na Notranjskem 12. sveč. A. M. (Konec.) Lansko leto smo pridelali sploh vina več memo predlanskega, se vé da, kakor sploh drugod,

temu ne enacega; al kupca letos ne vidimo; znano nam je, da naša vina se ne merijo črnakalskim in brškim, pa vendar, ker so jih bližnji krčmarji iz Lokve, Divače itd. druga leta sploh pokupili, nadjamo se, da tudi letos nas ne bojo pozabili. Ubogi kmet bi pač rad prodal božjo kapljo in skupil kak goldinarček za-njo; saj se pri njem še pogrel ne bode, ker mora v Senožče ali za davek ali pa v Trst za vsakdanji potrebni živež romati. — Še lanska strašna burja ob novem letu nam je razkrila obázvonika pri farni cerkvi; na prošnjo naših faranov dovoljeno nam je bilo od visocega ministerstva 191 gold. v pripomoč za popravo zvonikov; zdaj že leto in dan se čedalje po hudem vremenu večja škoda napravlja na lesu in turnski uri, zakaj — vprašam — predstavljeni, ki imajo skrb faransko v rokah, tega potrebnega opravila ne rešijo? — Marsikaj bi vam, drage „Novice“ vedil še potožiti; ker pa vidim, da sploh pisanje na papirji ostane, djan-skega pa je sedanjí čas le celó malo viditi, zategadel se mi ne ljubi po nepotrebnem črniti kvariti.

Iz dolenskega Zasavja 18. sveč. B. — Mnogokrat se je slišalo o nesrečah, ki so se na južni železnici prigodile, o nesrečah, katerih je mnogokrat le velika varčnost znane družbe kriva, pa vendar ne slišimo, da se je že kaj izdatnega zgodilo, da bi se v okom prišlo takim nevarnostim. Železnicam katerim koli ni le hrepeneti po neizmerno velikem dobičku, temuč tudi javni blagor jim mora biti sveta reč. 14. dan t. m. blizu 10. ure zvečer pelje rihenberškega lončarja pomagač poln voz lončene robe svojega mojstra od Valentinovega sejma v Sevnici po komisijski cesti proti Rihenberku nazaj. Na drugo šrango železniško pod Blanci prišedši, na en hip nenadoma obá drevesa, ki tir ceste čez železnico zapirata, po droti od daljne čuvalnice spuščena, padeta, in z dvema konjema vpreženi voz kakor v past vjameta. Premisli, kaj v strašni ti nevarnosti zdaj početi! Šrange so težki voz vjele, čuvaj, ki je 10 debelih minut deleč, in za hribom ne vidi in ne sliši, kaj se tū godí, do njega dirjati ne more, da bi trdni zapor odpustil, — vlak železničini je že za petami. Ogniti se je tudi nemo-goče. Le toliko je še bilo časa, da lončarski pomagač in voznik z voza v kraj skočita, živini pa Bog pomagaj. In res je pomagal! — Silni hlacon treši v voz, pa k sreči v tej nevarnosti vendar tako trdni in močni, da so se žili potrgali in štranga strla. Uboga konjiča vsa plaha za železnico planeta, ostali voz pa, poln lončarske robe, hlacon med velikim pokanjem 100 seženj daleč po železnem tiru pred sabo tiši, — roba poka, da vse vprek letí. Mogel je vlak obstati, da so kosce vozá s tira pometali. — Radoveden je vsak, ki mu je ta dogodka znana, ali bo kazenski zakon tū svojo veljavnost našel ali ne; zahtevati se mora, da bi železnica vendar primorana bila, k tem za ljudi in živino strašno nevarnim šrangam posebnega čuvaja postaviti. Pravico imamo vprašati: ali nam je treba te nadloge, je treba se toliko nesreč tū bati? Če je na kaki srenjski stezi preozka brv, na srenjski cesti kaka mlaka ali luža, da se ne more lahko z vsako škripavo kripo čez, že se mora (kar je tudi prav) popraviti, — železnici se pa za naš denar kaj takega dopustí! Koliko pravic ima ona več od nas?

Iz Ljubljane. — Znano je našim bravcem, da se je deželni kranjski zbor obrnil do Njih Veličanstva s živo prošnjo, naj se deželi zniža zemljiščini davek. Prošnjo deželnega zbora je tudi krepko podpiral c. kr. deželni glavar preuzvišeni gospod baron Schloissnigg. Gledé na žalostne okoliščine našega kmeta, obloženega z velikim zemljiščinim davkom v tako slabih letinah, kakor so zaporedoma bile pretekle, nam

*) Radi.

piše g. dr. Toman iz Dunaja veselo novico, da smemo za gotovo upati polajšanja dostojnega in zdatnega.

— Neko drugo vlogo deželnega zbora zavoljo tiskovanja ljudskih šolskih knjig v Ljubljani, je c. kr. državno ministerstvo rešilo tako, da se bojo mogle slovenske knjige za ljudske in realne šole tiskati doma po pogojih, katerih spolniti ne bo težko.

— Gosp. L. Lukman je potrjen za predsednika, gosp. A. Samasa pa za podpredsednika kranjske trgovske in obrtnijske zbornice.

— Za ces. advokata v Ljubljano sta izvoljena gosp. dr. Lovro Toman, dozda advokat v Radoljci, in pa dr. Goldner, bivši praktikant pri c. k. finančni prokuraturi v Gradcu. Kakor nas je srčno razveselila novica, da gosp. dr. Toman pride v Ljubljano, ravno tako smo se čudili o drugem imenovanju, ker je bilo mnogo domačih kompetentov za to advokacijo, kateri vsi imajo „vestes nuptiales“ to opravilstvo. Sploh pa je menda že prišel čas, da se advokacija oprosti starodavnega patenta. Kdor se sposobnega izpriča, naj je advokat, kjer koli hoče, kakor se zdravnik vsede kamor mu je drago.

— 16. dan t. m. je bil imeniten dan za Matico slovensko. Občni zbor, ki je sprejel že unidan v našem listu naznanjene predloge hranilničnega vodstva, je po njegovem predlogu in po nasvetu domoljubnega g. Holcerja omenjenim darovom dodal še 3000 gold. v 5% obligacijah Matici, ki ga je pomoči prosila po pismu od predsednika njenega gosp. barona A. Zoisa ji izročenem. Načelnika-namestniku gosp. A. Samasu gré hvala, da ni odložil prošnje za prihodnji zbor, ampak da jo je že temu zboru, kteremu je bila namenjena, dal v sklep s živim priporočilom, ki ga je ta domača naprava vredna. Naj hudobni „Triesterčni“ dopisnik le brusi svoj jezik nad to prijaznostjo Samasovo Matici; dežela radostno priznava velikodušni dar hranilnice kranjske, in če je k temu največ pripomogel g. Samasa, si more v svesti biti, da, če tudi je že veliko zvonov naredil, ki lepo pojó po deželah slovenskih, ta zvon — prijazni glas njegov za Matico — najlepše poje po domovini naši. Vrlim možem pa, ki so 16. dne t. m. v zboru glasovali za podporo Matici, je za njeni blagor vedno skrbni gospod F. Terpinec res v imenu vse domovine zahvalo izrekel, kajti narodu našemu veljá ta podpora, ktera, ako Bog da! res ne bode ostala brez bogate obresti. „Triest.“ dopisnik pa naj si še to zapomni, da hranilnica naša ne pozná nobenega diktatorja in da kuratorji njeni kot vodji niso samo figuranti, kterim bi le predsednik ukazoval, kaj naj sklenejo in kako.

— V poslednji seji 14. t. m. je zbornica trgovska in obrtnijska po predlogu g. Horaka učiteljem mestne šole pri St. Jakobu za nedeljski nauk privrgla 150 fl. Debata, ktere so se udeležili odborniki Holcer, Horak, Zupan, Šventner, Pleiweis in predsednik Samasa, se je pri tej priliki sukala okoli tega: ali ima zbornica za to denarja, odkod naj ga začasno izposodi, in naj bi denarne zadeve vsigdar znane bile odbornikom. Gospod Zupan je dalje predložil nujni nasvèt, naj gledé na 2000 davkarskih eksekucij, pod kterimi zdihuje dežela, zbornica prošnjo pošlje c. kr. ministerstvu, da naj se saj za leto in dan na Kranjskem ustavijo eksekucije zaraad davkov. Zbornica je soglasno sprejela Zupanov predlog.

— V seji mestnega odbora 16. dne t. m. so bili doneski za realko in nektera druga plačila dovoljeni pa sklenjeno, da se iz mestnega denarja, ki se je prihranil iz dovoljenih pa opuščenih poprav mestnega tlaka, kanalov itd., kupljene obligacije zdaj še ne prodajo.

Pri dogovoru z mestnim konjedercom naj se dovrši tudi to, da se napravi skrinja na kolah, v kateri se po mestu vlovljeni psi odpeljejo v konjašnico in se ne trpinčijo na vrvi ali v žaklji. Vroča razprava je bila o tem, kako naj se razpiše po Globočnikovi smrti izpraznjena služba tržnega komisarja. Finančni odbor je nasvetoval, naj se izpiše le služba kancelista in pisarniški mestni uradniki pomaknejo v službi naprej, da pa vsak kompetent naj dokaže znanje pismenega slovenskega jezika. Župan dr. Costa je razložil potem, da je magistrat nasvetoval, naj se odločno razpiše služba tržnega komisarja s 630 gold. z dostavkom znanja pismenega slovenskega jezika, in ta nasvet je podal finančnemu odboru v prevdarek. Odbornik Pajk trdi, da ni treba tržnega komisarja in da je sploh preveč mestnih uradnikov; on ima večo okolico pod seboj, pa ima skor manj uradnikov. Odbornik Stedry misli, da tržni komisar sicer potrebuje posebnih vednost, natanjčnega znanja slovenskega jezika pa ne, ker to malo, kar izdaja magistrat v slovenskem jeziku, bode že po dobroti županovi ali dr. Bleiweisovi se dovršilo. Odbornik Ahačič je Pajkovih misli; če pa se vendar služba razpiše, treba je dostavka, da mora kompetent znati jezik slovenski popolnoma. Odbornik dr. pl. Kaltenegger govori za razpis službe tržnega komisarja, ker je tržtvo važen oddelek lokalne policije, ki se ne more izročiti uradniku, ki je le iznajden v pisarnici; vendar plača naj mu je le 600 gld. Odbornik dr. Bleiweis se čudi tolikšni debati o tej zadevi; služba tržnega komisarja je dozda bila, ker je potrebna na sto strani; zdaj je prazna, tedaj naj se razpiše kakor drugekrat; čemu družih besedi? Protestirati pa mora zoper neprevdarjeno mnenje odbornika Stedry-a, ki župana ali njega dela za translatorja mestna. Deželni jezik ne sme biti in ne bode več le pritiklina po milosti Stedry-ovi! Odbornik Horak se sklada z govorom Bleiweis-ovim. Župan razloži odborniku Pajku na drobno, da njegova primera nikakor ne veljá zaradi uradnikov tam in tukaj; odbornik Pajk je čisto pozabil mnozih uradnikov pri okolici ljubljanski in pa 20 ali še več županov, ki jih ima okrajna gosposka na pomoč. Sklep je bil z 11 glasovi zoper 9, da se po nasvetu magistratnem razpiše služba tržnega komisarja pa le z 600 gld.

— Gosp. Stepišnik iz Celja, ki je prevzel stavbo posavskega mosta pri Krškem, že ročno dela priprave za most.

— Učenke porodostlovja (babice) na naši učilnici imajo 23., 24. in 25. dne t. m. preskušnje; 24 jih je iz Kranjskega, družih slovenskih krajev in Hrvaškega, ki so dovršile šolo, ki pozimi polleta trpi in se jim porodostlovje razlaga v slovenskem jeziku; poleti je nemška šola za učenke nemškega jezika. Skušnja preteklih let uči, da čedalje več dohaja, celó iz daljnih krajev, učenk v ljubljansko šolo, ki si je pod gospod prof. dr. Valenta-tom posebno dobro ime pridobila.

— V nedeljo je bilo v čitavnici zopet prav veselo in živo. Beseda, sicer kratka po obsegu, je vrlo zanimivala obilo množico. Zbor je pel in ponavljal Fleišmanovo „Vojaško“ in pa Riharjeve „Glase zvonov“ posebno lepo; zlasti se je pianissimo v tem zboru kaj izvrstno povdarjalo; še nikoli nismo te mile pesmice slišali tako lepo peti. Gosp. Peruci se je v Mašekovi „K slovesu“ in Pivodovi „Kakor Kranja nadzemeljska“ s čistim in preprijetnim glasom svojim skazal vrlega pevca. „Prvi slovenski raji“, ki nam jih je gosp. Matija Majar pred nekimi leti poslal iz Ziljske doline, in jih je danes igral naš orhester, so se poslušavcem tako priljubili, da so jih morali dvakrat gosti. Skozi in skozi narodnega duha so te melodije, po kterih so pred sto in sto let rajali naši prededi. Pri plesu po končani be-

sedi pa se je zopet pokazalo, da v čitavnici je pravo veselje doma; rajalo je četvorko okoli 60 parov.

— Poslednji list dunajskega „Ost und West“ nanašanja o Matici slovenski novico zaradi neke „Effectenlotterie“, ki jo je opravični odbor matičini zdaj — prvičkrat slišal. Kakor čudna je ta novica, še bolj je pritlikla druga, tako zasukana, kakor da bi bili Vončina, Bleiweis in Costa tisti š. v pravih Matičinih naredili, ki govori „Wer sich des Vollgenusses itd.“ Ako ima ta pšica veljati omenjenim upravnikom, se je pisatelj hudo zmotil o adresi, kateri jo je poslal. Oni š. je „Matici“ došel iz istega Beča, kjer „Ost und West“ svoj list izdaja. — Radostni pa smo brali v „Glasonoši“ poziv sl. vredništva, da ga je volja v Beču nabirati prineske Matici slovenski in tako djansko kazati, „da uzajemnost slavyanska nisu samo dvie puste rieči.“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Po večdnem prestanku je zbornica poslancev na Dunaji 17. t. m. zopet imela sejo. Minister unanjih zadev je odgovoril na vprašanje o zadevah šlezvik-holštajnskih, pa ni povedal veliko, ker razprava še ni dognana; državni minister je obljubil odgovor na vprašanje zastran vojaške obsede v Galicii še le v eni prihodnjih sej, ker nima še gradiva zadosti; minister Lasser je odgovoril, da fidejkomisi ne spadajo v opravilstvo državnega zbora, ker njih dovolitev sega v cesarjevo oblast, pa če bi ta stvar spadala tudi v okrožje državnega zbora, bi se tikala ožjega zbora, a ne tega; Kalchberg je odgovoril zaradi železnice dunajsko-budejeviške. Potem pa je minister denarstva zbornici predložil državni proračun (budget) za l. 1866, rekši, da je ta proračun sestavljen kakor prejšnji; skupni dohodki so prevdarjeni nekoliko čez 512 milij., stroški blizu na 542 milij., primanjka znaša tedaj za prihodnje leto 29 milijonov. Minister obeta, ako zbornica vzame ta proračun v obravnavo, da bo skušalo privarovati kolikor bo le mogoče. Zbornica je sprejela proračun; al pa ga bo vzelaže zdaj v prevdarek, se bo kazalo v prihodnjih sejah, ker od mnogo strani se sliši, da nekteri poslanci se bojo na vso moč branili, da bi državni zbor denarstvene zadeve že toliko časa naprej dal iz rok; to vé tudi ministerstvo, in zato je državni minister unidan povabil kakih 100 poslancev v razgovor, da sliši, kako in kaj. Prihodnje seje bojo tedaj sila važne. — Začasni odbor dunajske čitavnice pod imenom „slovanske besede“ sklicuje občni zbor na 25. t. m., da se voli predsednik in 16 odbornikov. Kakor se „Domo-branu“ piše, nameravajo v Beču stanujoči Hrvati si napraviti „hrvaško družbo.“ Zakaj neki zdaj, ko se ravno ustanovlja „slovanska beseda“? — Hrvaški dvorni kancelar je došel 20. t. m. zopet v Beč iz Zagreba, kjer je bival nekoliko dni o zadevah deželnega zbora. Sliši se, da okoli 15. marca se razpišejo volitve in da v sredi maja se začne deželni zbor. — O ogerskem deželnem zboru se govori, da vlada pripravlja slovesen razglas. Ker je obsodba Almassy-a in njegovih tovaršev potrla vso ogersko deželo tako, da so nehale pustne veselice, je „Wien. Zeit.“ prinesla razloge ostre sodbe, po katerih se kaže, da so obsojenci nameravali Oggersko spuntati že l. 1863, se združiti s puntom poljskim, laškim itd. — Cesar Napoleon je tedaj govoril, ko je odprl senat in zakonedajavni zbor. Al govoril je o unanjih in notranjih zadevah tako, da ni ničesa rekel; vsaka stranka si jemlje iz govora, kar ji je drago. — Imenitni

kardinal Wieseman na Angležkem, o katerem so nekteri celó mislili, da utegne kadaj papež biti, je umrl v 62. letu svoje starosti.

Denarni zapisnik Matičini.

Naslednji gospodje so še za prvo leto poslali in sicer:

Gospod Kobler Alojzi, zemljišni posestnik v Litii, kot ustanovnik 10 gold. — kr.

Iz Zagreba so poslali po gosp. Francetu Erjavcu kot ustanovniki:

Gospod Bogović Mirko	10	„	—	„
„ Concilia Ivan, trgovec	10	„	—	„
„ Jelovšek Martin, kr. prof. više realke	10	„	—	„
za letni donesek:				
„ Pagon Anton, oficijal pri računstvu	2	„	—	„
„ Bučar Josip, „ „ „	2	„	—	„
„ Novak Anton, pristav financ.	2	„	—	„
„ Velikajne Anton, odvet. koncipient	2	„	—	„
„ Weiss France, kavanar	2	„	—	„
„ Trnovec Matevž, pravnik	2	„	—	„
Gospod Samasa Anton, hišni posestnik in podnačelnik hranilnice ljublj., kot ustan.	50	„	—	„
„ Ulčar Blaž, fajmošter v Novi Oselci, za letni donesek	2	„	—	„
„ Jeran Luka, duh. pomočnik v Trnovem, kot ustanovnik	15	„	—	„
Gospod Janez Lipold, župan v Mozirji, pošlje za svojega sina gosp. Jožeta, posestnika v Mozirji, kot ustanovnika	10	„	—	„
in gosp. Janeza, duhovnika ta čas v Beču v viši duhovščini, kot ustanovnik	10	„	—	„
Gospod Šribar Janez, kaplan na Ljubnem, kot ustanovnik	10	„	—	„
„ Krulec Jožef, véliki logar in posestnik na Ljubnem, za letni donesek	2	„	—	„
„ Budna Jožef, župan na Ljubnem pri Celji, za letni donesek	2	„	—	„
„ Božidar Blaž, trgovec v Mozirji, za l. d.	2	„	—	„
„ Novak J. Kr., korar v Ljublj., kot ust.	10	„	—	„
„ Heidrih Dragotin, zakristan, korvikar in katehet pri stolni cerkvi v Ljubljani, kot ustanovnik	10	„	—	„
„ Holzapfel Ignaci, dekan v Ribnici	10	„	—	„

Skupaj 185 gold. — kr.

Če se k temu prišteje, kar so kazale zadnje

„Novice“, namreč 9744 „ 84 „

se vidi, da je „Matica“ prejela od udov prvo

leto 9929 gold. 84 kr.

V Ljubljani 19. februarja 1865.

Dr. Jer. Zupanec.

Kursi na Dunaji

21. februarja 1865.

v novem denarji.

Državni zajemi ali posojila.

Druge obligacije z lotrijami.

5% obligacija od leta 1859		Kreditni lozi po g. 100 . g.	128.20
v novem dnar. po 100 g. g.	67.65	4 1/2 % Tržaški lozi po 100 „	111.00
5% nar posojilo od l. 1854 „	79.20	5% Donavsko-parabrodski po g. 100 . . . „	86.00
5% metalike	72.35	Knez Esterhazy. po g. 40 „	103.00
4 1/2 % „	64.00	Knez Salmovi po g. 40 „	31.75
4% „	42.25	Knez Palfyovi po g. 40 „	29.50
3% „	35.00	Knez Claryovi po g. 40 „	27.25
2 1/2 % „	56.50	Knez St. Genoisovi po g. 40 „	29.25
1% „	—	Knez Windischgrätz. po g. 20 „	17.50

Obligacije zemljišn. odkupa.

(po 100 gold.)		Grof Waldsteinovi po g. 20 „	19.50
5% doljno - avstrijske g.	89.25	Grof Keglevičevi po g. 10 „	14.50
5% ogerske	74.75	Budimski . . . po g. 40 „	27.00
5% hrvaške in slovanske „	73.25		

Denarji.

5% krajnske, štajarske, koroške, istrijske „	89.00	Cesarske krone . . . g.	15.40
Državni zajemi z lotrijami.		Cesarski cekini . . . „	5.34
Zajem od leta 1860	93.90	Napoleondori 20 (frankov) „	9.03
„ „ „ 1860 petink. „	97.25	Souvraindori . . . „	16.30
„ „ „ 1839	162.00	Ruski imperiali . . . „	9.24
„ „ „ 1839 petink. „	158.00	Pruski Fridrikdori . . . „	9.44
5% narodni od leta 1854 „	88.70	Angležki souvraindori . . . „	11.34
Dohodkine oblg. iz Komo „	17.50	Louisdori (nemški) . . . „	—
		Srebro (ažijo) . . . „	12.15